

Til skipulags- og umhverfisráðs

Kópavogi, 1. október 2026
26091867/005.05 BR

Minnisblað: Endurgerð gatnamóta Nýbýlavegar, Ástúns og Þverbrekku

Endurgerð gatnamóta Nýbýlavegar og Ástúns/Þverbrekku er með það að markmiði að bæta umferðaröryggi, sérstaklega fyrir gangandi og hjólandi vegfarendur og skapa einfaldari og skýrari gatnamót. Fyrir liggur umferðargreining þar sem áhrif breytinganna á umferðarflæði voru metin með hermunarlíkani. Niðurstöður greiningarinnar benda til þess að verulegur ávinningur náist í öryggismálum án þess að umferðarflæði skerðist að því marki sem telja má að hafi verulega þýðingu fyrir akandi vegfarendur.

Gatnamótin hafa um langt árabíl verið meðal þeirra gatnamóta í Kópavogi þar sem kallað hefur verið eftir úrbættum. Frá að minnsta kosti 2018 hafa íbúar og vegfarendur ítrekað bent á hættur sem skapast á svæðinu og tillögur um lagfæringar hafa reglulega komið fram í hugmyndasöfnun verkefnisins Okkar Kópavogur. Þrátt fyrir skýrt ákall hafa úrbættur ekki komið til framkvæmda meðal annars vegna óvissu um fyrirkomulag skilavega, en Nýbýlavegur hefur verið einn af þeim vegum sem til stóð að skila frá ríki til sveitarfélaga.

Núverandi aðstæður

Gatnamótin eru staðsett þar sem Nýbýlavegur mætir Ástúni og Þverbrekku. Nýbýlavegur er stofnvegur í umsjón Vegagerðarinnar en Ástún og Þverbrekka eru götur í umsjón Kópavogsbæjar. Gatnamótin eru umfangsmikil og hönnuð fyrir meira umferðarrými en umferðarmagn virðist kalla á, samkvæmt umferðarmælingum og greiningum.

Helsta vandamálið við gatnamótin er mjög löng og óvarin gönguþverun milli Þverbrekku og Ástúns en einnig að ökumenn sem koma úr Ástúni að gatnamótunum þurfa að glíma við mjög breitt gatnasnið þar sem fjórar akreinar liggja um gatnamótasvæðið og jafnframt er stutt í næstu gatnamót við Grænatún. Fjöl margar ábendingar hafa borist vegna þessa og talið er að umfang gatnamótanna stuðli að öðryggi og misskilningi meðal vegfarenda þar sem ökutæki aka oft yfir á rangan veghelming.

Aðstæður fyrir gangandi vegfarendur eru með öllu ófullnægjandi. Til að fara milli Þverbrekku og Ástúns þurfa gangandi í dag að fara yfir allt að fimm akreinar en eftir breytingarnar verða þær þrjár. Yfir Ástún þurfa gangandi nú

að fara yfir fjórar akreinar en eftir framkvæmdir verða þær þrjár. Þessi stytting þverunarleiða hefur veruleg áhrif á öryggi, sérstaklega fyrir börn, eldri borgara og einstaklinga með skerta hreyfigetu en einnig mun græn ljósa tíma á gangandi styttest með styttri gönguleiðum og rauð ljósa tími fyrir ökutæki styttest sem því nemur.

Mynd 1. Loftmynd frá 2025 af gatnamótunum. Blár punktur sýnir staðsetningu þar sem gangandi vegfarendur þurfa að fara yfir þrjár akreinar án þess að hafa möguleika á gríðastað í formi eyju e.þ.h. Áberandi dekkjaför eru á malbiki merkt með grænum punkt, sem er bein afleiðing af miklum hraða af Nýbýlavegi inn í Ástún og Grænatún. Gönguleið meðfram Nýbýlavegi er brotin þar sem gangstétt austan megin endar við gatnamót án þess að gangbraut taki við og vestan megin er gangandi beint inn á bílplan sem tilheyrir Þverbrekku 2-4 og er innan lóðamarka húsanna.

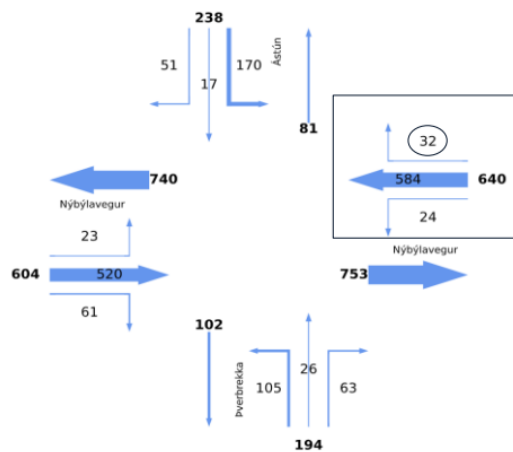
Áhrif endurbóta á umferðarflæði

Með endurbótunum eru beygjuvasar fjarlægðir og framhjálaup um gatnamótin lögð niður. Með því minnkar umfang gatnamótanna og hægt verður að bæta aðstöðu gangandi og hjólandi vegfarenda. Í umferðargreiningu var borið saman núverandi fyrirkomulag við fyrirhugaða útfærsla.

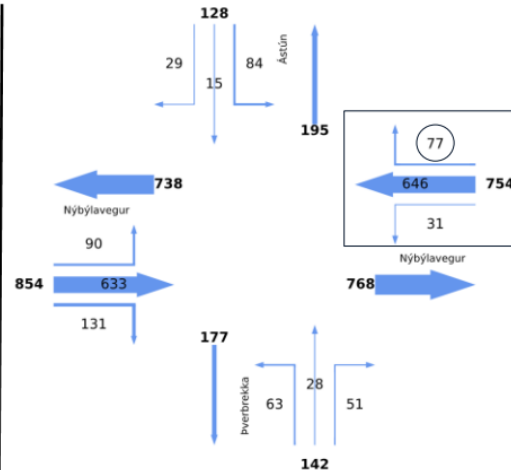
Greiningin sýnir að umferð sem notar hægri beygju af Nýbýlavegi inn á Ástún er tiltölulega lítil. Á morgunhámarkstíma voru aðeins um 5,5% ökutækja á þessum leiðarvísium að beygja inn á Ástún og á síðdegishámarki um 11,9%. Þetta þýðir að yfirgnæfandi meirihluti ökutækja heldur áfram eftir Nýbýlavegi og nýtir ekki beygjuvasann.

Umferðarhermun leiddi í ljós að þjónustustig gatnamótanna lækkar lítillega, úr B í C eftir breytingar, bæði á morgun- og síðdegishámarkstímum.

Þjónustustig C telst almennt góður og ásættanlegur árangur fyrir ljósaþyrð gatnamót í þéttbýli. Þá helst meðal seinkun innan ásættanlegra marka og áhrif á notendur verða takmörkuð.

Mynd 2-1 Talning árdegis - 07:30 - 08:30

Mynd 2-2 Talning síðdegis - 16:00 - 17:00

Mynd 2. Umferðarmagn samkvæmt talningum á annatímum árdegis og síðdegis. Meginstraumur er austur/vestur Nýbýlaveg og um vinstri beygju af Ástúni inn á Nýbýlaveg. Fjórði stærsti straumurinn um vinstri beygju af Þverbrekku vestur Nýbýlaveg.

Greiningin bendir jafnframt til þess að núverandi gatnamót bjóði upp á nánast frjálst flæði þar sem ökumenn komast að jafnaði hindrunarlaust í gegnum gatnamótin. Með öðrum orðum hafa gatnamótin verið stærri og afkastameiri en raunveruleg umferð krefst. Endurhönnunin leiðir því til þess að afkastagetan verður betur í takt við raunverulega notkun án þess að umferðaröryggi sé fórnað. Þvert á móti eykst það verulega.

Þótt ákveðin aukning verði á hámarksraðamyndun á einstaka akreinum sýna niðurstöður að meðalraðamyndun helst nánast sambærileg og þjónustustig helst ásættanlegt. Í niðurstöðum umferðargreininga kemur sérstaklega fram að breytingarnar auki öryggi óvarinna vegfarenda verulega án þess að flæði gatnamótanna skerðist svo að um muni fyrir akandi.

		Þjónustustig (meðal seinkun á bíl [sek])				Meðal raðamyndun* (mesta) [m]			
AM/PM	Sv.	Ástún N	Þverbrekka S	Nýbýlavegur V	Nýbýlavegur A	Ástún N	Þverbrekka S	Nýbýlavegur V	Nýbýlavegur A
AM	1	D (36 s)	C (26 s)	B (12 s)	A (9 s)	14 (64)	6 (41)	10 (92)	6 (51)
AM	8	D (38 s)	C (31 s)	C (21 s)	C (27 s)	11 (58)	9 (47)	20 (123)	5 (85)
PM	1	C (34 s)	C (26 s)	C (20 s)	A (8 s)	6 (33)	4 (31)	29 (169)	6 (56)
PM	8	D (37 s)	C (34 s)	C (32 s)	C (28 s)	5 (33)	8 (40)	45 (204)	9 (103)

* Raðamyndun á hvern legg er mæld frá stöðvunarlínu, lengsta röð ef fleiri en ein akrein, raðalengd er mæld einu sinni í hverju tímaskrefi (0,1 s) og meðaltal tekið af því.

Mynd 3. Sýnir raðamyndun í metrum og meðal biðtíma í sekúndum fyrir hvern arm á gatnamótunum. Sv. 1. er núverandi fyrirkomulag og Sv. 8 er eftir endurbætur. Sem dæmi er raðamyndun á annatíma þegar komið er niður Þverbrekku að morgni 41 m í dag en verður 47 m eftir breytingu. Síðdegis er raðamyndun 31 m en verður 40 m eftir breytingu. 74 m er frá stöðvunarlínu upp að gatnamótum við Hlaðbrekku.

Við endurbæturnar verður sett upp ný umferðarljós og ný umferðarljósastýring sem hámarkar afköst gatnamótanna. Nýi búnaðurinn verður samstilltur við önnur gatnamót á Nýbýlavegi líkt og er í dag. Þegar allur búnaður á Nýbýlavegi hefur verið uppfærður verður mögulegt að hanna rauntímastýringu á öllum vegkaflanum frá Skemmuvegi að Hafnarfjarðarvegi sem getur bætt ferðatíma og tryggt samfelldara flæði eftir stofnveginum.

Áhrif endurbóta á óvarða vegfarendur

Meginrök breytingarinnar snúa að umferðaröryggi. Núverandi gatnamót eru meðal óhappamestu gatnamóta í Kópavogi. Á síðustu tíu árum hafa orðið þar allt að 50 skráð umferðaróhöpp, þar af eitt slys þar sem gangandi vegfarandi slasaðist alvarlega. Þá urðu sjö slys með minniháttar meiðslum og í tveimur þeirra voru fótgangandi vegfarendur meðal slasaðra. Önnur óhöpp hafa ollið umtalsverðu uppsöfnuðu eignatjóni.

Umferðarhraði á austari hluta Nýbýlavegar er mikill og meðalhraði umfram hámarkshraða. Ítrekað hefur verið ekið á vegrið neðan við Álfabrekku og í einu tilfelli kastaðist ökutæki yfir vegrið, í gegnum girðingu og inn á einkalóð þar sem það hafnaði á húsvegg. Hátt hraðastig eykur hættuna á alvarlegum afleiðingum slysa og undirstrikar mikilvægi þess að þrengja gatnamótasvæðið og draga úr hvata til hraðaksturs.

Þá má einnig sjá af loftmyndum (sjá mynd 1) og vettvangsathugunum að margir ökumenn aka með miklum hraða af Nýbýlavegi inn á Ástún og Grænatún. Með afnámi framhjálaupa og einfaldari gatnahönnun skapast betri sjónlínur, lægri beygjuhraði og skýrari forgangs röðun innan gatnamótanna.

Samhliða framkvæmdunum verður lögð ný gangstétt meðfram Nýbýlavegi neðan við Þverbrekku 2. Í dag er engin samfelld gönguleið frá Nýbýlavegi að

Þverbrekku nema um bílastæði við Þverbrekku 2. Ný framkvæmd mun því bæta tengingar innan hverfisins og auka öryggi verulega.

Samkvæmt hönnuninni verða allar göngupveranir ljósastýrðar. Rýmingartímar verða endurskoðaðir og taka mið af aðgengi fyrir alla. Þá bætist við ný göngupverun og lengd þverana styttest. Þetta eru atriði sem hafa bein áhrif á upplifun og öryggi þeirra sem velja að ganga eða hjóla um gatnamótin og nágrenni þeirra.

Niðurstaða

Endurbætur gatnamóta Nýbýlavegar og Ástúns/Þverbrekku er mikilvægt og tímabært öryggisverkefni. Umferðargreining sýnir að áhrif breytinganna á umferðarflæði eru takmörkuð og að gatnamótin haldi áfram ásættanlegu þjónustustigi eftir framkvæmd. Á sama tíma næst umtalsverður öryggisávinningur fyrir gangandi, hjólandi sem og akandi vegfarendur.

Verið er að svara ákalli íbúa og vegfarenda um endurbætur sem því miður hafa dregist úr hófi. Aðgerðin bætir aðgengi innan hverfisins, þar á meðal að leikskólum, dregur úr slyshættu á einum óhappamestu gatnamótum sveitarfélagsins og stuðlar að öruggara og nútímalegra gatnakerfi. Í ljósi niðurstaðna umferðargreiningarinnar eru sterk fagleg rök fyrir því að ráðast í endurbæturnar.

Virðingarfyllst,

F.h. Vegagerðarinnar, Cecilia Þórðardóttir og Kópavogsbæjar, Birkir Rútsson

Rafræn skilríki

Undirritað af: Birkir Rútsson

Tími: 01.10.2026 13:35
Undirrita skjal úr OneCRM

Undirritað með OneSign

Rafræn skilríki

Undirritað af: Cecílía Þórðardóttir

Kennitala: 2402795179
Tími: 01.10.2026 14:16
Samþykkt

Undirritað með OneSign